

Notatka prasowa Ośrodek Kultury Leśnej w Gołuchowie

Drzewa owocowe w lesie? Ośrodek Kultury Leśnej w Gołuchowie przypomina o zapomnianym dziedzictwie.

Nie wszyscy zdają sobie sprawę, że drzewa owocowe są naturalnym elementem wielu terenów leśnych. Stare jabłonie, grusze czy śliwy można odnaleźć przy dawnych osadach, leśniczówkach, śródleśnych drogach i polanach, na obrzeżach lasów. Są śladem historii dawnych mieszkańców tych terenów, ale jednocześnie pełnią ważną rolę przyrodniczą — stanowią schronienie i źródło pożywienia dla ptaków, owadów i drobnych ssaków. Właśnie temu niezwykłemu dziedzictwu poświęcony jest Ogólnopolski Konkurs Fotograficzny „Leśne sady – dziedzictwo, które trwa”, organizowany przez Ośrodek Kultury Leśnej w Gołuchowie wraz z Nadleśnictwem Antonin i Nadleśnictwem Syców.

Celem konkursu jest popularyzacja wiedzy o dawnych odmianach drzew owocowych rosnących w środowisku leśnym oraz dokumentowanie historycznych sadów, alei i pojedynczych drzew zachowanych w krajobrazie leśnym. Organizatorzy chcą zwrócić uwagę na znaczenie starych odmian drzew owocowych dla ochrony bioróżnorodności oraz dziedzictwa kulturowego.

Uczestnicy konkursu mogą fotografować m.in. stare drzewa owocowe rosnące w lasach i na ich obrzeżach, dawne sady przy leśniczówkach i osadach, aleje obsadzone drzewami owocowymi czy leśne krajobrazy z udziałem drzew owocowych. Konkurs ma charakter otwarty i skierowany jest do wszystkich pełnoletnich miłośników fotografii i przyrody.

„Leśne sady – dziedzictwo, które trwa” to nie tylko konkurs fotograficzny. To projekt, w ramach którego planowane są: wystawa internetowa, seminarium naukowe poświęcone dawnym odmianom drzew owocowych oraz warsztaty praktyczne dotyczące szczepienia drzew i pozyskiwania zrazów. Wszystkie działania mają służyć ochronie dawnych odmian oraz przekazywaniu wiedzy o ich zachowaniu kolejnym pokoleniom.

Ośrodek Kultury Leśnej w Gołuchowie podkreśla, że temat dawnych sadów jest szczególnie bliski historii tego miejsca. Gołuchów już w XIX wieku był ważnym ośrodkiem nowoczesnej sztuki ogrodowej i sadowniczej w Wielkopolsce. To właśnie tutaj, dzięki działalności Jana Działyńskiego i rodziny Czartoryskich, rozwijano nowoczesne założenia parkowo-leśne, łączące funkcje krajobrazowe, edukacyjne i przyrodnicze. Szczególną rolę odegrał ogrodnik i sadownik Adam Kubaszewski, który w drugiej połowie XIX wieku rozwijał w Gołuchowie nowoczesne sadownictwo i wprowadzał liczne odmiany drzew owocowych dostosowanych do lokalnych warunków klimatycznych. Prowadził również działania edukacyjne i szkolił w zakresie uprawy oraz pielęgnacji drzew owocowych. Dzięki działalności Jana Działyńskiego, Izabeli z Czartoryskich Działyńskiej oraz Adama Kubaszewskiego Gołuchów stał się w

tamtym okresie jednym z najważniejszych ośrodków sadowniczych i ogrodniczych w Wielkopolsce, znanym z nowoczesnego podejścia do gospodarowania zielenią i sadami.

Dziś Ośrodek Kultury Leśnej w Gołuchowie kontynuuje te tradycje, dbając o zachowanie sadowniczej spuścizny regionu. Instytucja prowadzi działania edukacyjne i popularyzatorskie związane z ochroną dawnych odmian drzew owocowych oraz przypomina o ich znaczeniu dla współczesnej ochrony przyrody i krajobrazu kulturowego.

Choć wielu osobom drzewa owocowe kojarzą się przede wszystkim z sadami i terenami rolniczymi, leśnicy od lat prowadzą działania związane z ochroną dawnych odmian jabłoni, grusz czy śliw także na terenach leśnych. Wiedza o tym, że stare drzewa owocowe są ważnym elementem krajobrazu leśnego i śródpolnego, wciąż pozostaje jednak niewystarczająco znana. Tymczasem drzewa te są nie tylko świadectwem historii dawnych osad i leśnictwa, ale także ważnym elementem wspierającym bioróżnorodność. Stanowią schronienie i źródło pożywienia dla wielu gatunków ptaków, owadów oraz drobnych ssaków.

W Wielkopolsce działania związane z ochroną dawnych odmian drzew owocowych prowadzone są m.in. przez Regionalną Dyрекcję Lasów Państwowych w Poznaniu. Nadleśnictwa należące do RDLP od lat odnajdują i dokumentują stare drzewa owocowe rosnące przy dawnych osadach, leśniczówkach i śródleśnych drogach. Prowadzone są także działania związane z pobieraniem zrazów ze starych drzew oraz ich dalszym rozmnażaniem i przywracaniem historycznych odmian do krajobrazu regionu. Takie inicjatywy realizują m.in. Nadleśnictwo Antonin oraz Nadleśnictwo Syców, organizatorzy projektu „Leśne sady – dziedzictwo, które trwa”. W regionie realizowano także projekty edukacyjno-przyrodnicze związane z ratowaniem starych odmian jabłoni, prowadzone przez Nadleśnictwo Jarocin, Nadleśnictwo Taczanów i Nadleśnictwo Krotoszyn. Działania obejmowały inwentaryzację drzew, dokumentowanie ich cech oraz tworzenie lokalnych kolekcji dawnych odmian pełniących funkcję banków genów.

Podobne inicjatywy realizowane są również w innych regionach kraju. Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Zielonej Górze od kilku lat prowadzi „Regionalny program przywrócenia historycznych odmian drzew owocowych”. Program obejmuje sadzenie dawnych odmian drzew owocowych w lasach, przy drogach leśnych, alejach oraz na terenach dawnych sadów. Leśnicy prowadzą także szkółki i sady mateczne służące ochronie materiału genetycznego historycznych odmian jabłoni, grusz czy śliw. Dzięki tym działaniom odtworzono już ponad 150 dawnych odmian drzew owocowych, a od początku programu na terenach leśnych województwa lubuskiego posadzono około 18 tysięcy drzew owocowych.

Ochrona dawnych sadów prowadzona jest także na terenach górskich — w Karpatach i Sudetach — gdzie leśnicy chronią reliktowe sady i tradycyjne odmiany przystosowane do trudnych warunków klimatycznych. Działaniom tym towarzyszy edukacja lokalnych społeczności oraz promocja historycznego krajobrazu kulturowego regionów.

Do konkursu można zgłosić od 1 do 5 fotografii zapisanych w formacie JPG, w jakości umożliwiającej publikację i wydruk w formacie A3. Zdjęcia wraz z wymaganymi dokumentami należy przesłać drogą elektroniczną za pośrednictwem linku do transferu plików na adres: jolanta.wegiel@okl.lasy.gov.pl. Regulamin konkursu oraz wszystkie wymagane załączniki, w tym formularz zgłoszeniowy, oświadczenie o udzieleniu licencji do fotografii, oświadczenie uczestnika i klauzula informacyjna RODO, są dostępne na stronie internetowej Ośrodka Kultury Leśnej w Gołuchowie: www.okl.lasy.gov.pl. Termin nadsyłania prac upływa 30 września 2026 roku.

Najciekawsze fotografie zostaną zaprezentowane podczas internetowej wystawy promującej dziedzictwo przyrodnicze i kulturowe leśnych sadów.

Czekamy na wasze zdjęcia. Pokaż piękno leśnych sadów i pomóż ocalić ich historię dla kolejnych pokoleń!

Konkurs fotograficzny ma pomóc w dokumentowaniu tych wyjątkowych leśnych sadów oraz budowaniu społecznej świadomości na temat wartości dawnych odmian drzew owocowych jako ważnego elementu dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego.

Organizatorzy : Ośrodek Kultury Leśnej w Gołuchowie, Nadleśnictwo Antonin oraz Nadleśnictwo Syców. Partnerzy projektu: Wydział Leśny i Technologii Drewna Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu, Instytut Dendrologii PAN w Kórniku oraz Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie Oddział w Poznaniu.